



Redegørelse nr. R 15 (22/5 2018)

Folketinget 2017-18

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 22/5 18 om rigsfællesskabet 2018.

(Redegørelse nr. R 15).

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

1. INDLEDNING

I redegørelsen beskrives problemstillinger, der er specifikke for Færøerne og Grønland eller relaterer sig til forholdet mellem Danmark og hhv. Færøerne og Grønland samt til indsatsområder med betydning for alle tre parter i rigsfællesskabet.

Emnerne i redegørelsen er udtryk for en prioritering i forhold til aktualitet og væsentlighed. Der er derfor temaer, som ikke berøres i redegørelsen. Der er samtidig taget hensyn til, at regeringens redegørelse om samarbejdet i Arktis (R 2 12/10 2017) og redegørelse om udvalgte internationale organisationer, herunder det nordiske samarbejde (R 8 14/3 2018), også behandler emner, der har relation til rigsfællesskabet. I redegørelsen anvendes betegnelsen Naalakkersuisut for Grønlands landsstyre og Inatsisartut for Grønlands Landsting.

Der henvises til Redegørelse om rigsfællesskabet 2014 (R 12 8/4 2014) for en kort orientering om selvstyreordningerne, herunder statens tilskud til Færøerne og Grønland.

2. FÆRØERNE**2.1 Færøernes økonomi**

Den økonomiske vækst på Færøerne ventes at aftage i 2018 efter en årrække med markant fremgang. Væksten har især været drevet af fiskeeksporten. Beskæftigelsen er historisk høj, ledigheden lav, og der er mangel på arbejdskraft. Der budgetteres med overskud på de offentlige finanser i år som følge af de gode konjunkturer, men finanspolitikken er fortsat ikke holdbar.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Færøernes Økonomiske Råd vurderede i marts 2018, at den største udfordring for Færøernes økonomi er den finanspolitiske holdbarhed. Rådet har tidligere beregnet, at der er behov for varige budgetforbedringer på 5 pct. af BNP for at sikre balance mellem offentlige indtægter og udgifter i takt med, at der vil blive flere ældre og færre yngre. I 2010 var der fem personer i den erhvervsaktive alder (16-66 år) for hver pensionist. Frem mod 2045 ventes antallet at falde til godt to personer for hver pensionist, bl.a. fordi levealderen stiger. Rådet anbefaler på den baggrund, at der er politisk opmærksomhed på udfordringen, og at man ikke lader de gode konjunkturer overskygge de underliggende strukturelle problemer.

Lagtinget vedtog den 24. april 2018 forslag til en pensionsreform. Reformen træder i kraft den 1. januar 2020 og får virkning for alle, der fra det tidspunkt fylder 67 år. Et væsentligt element i reformen er en forhøjelse af pensionsalderen med et halvt år i 2025 og yderligere et halvt år i 2030, hvorefter pensionsalderen vil være 68 år. Det angives i forslaget, at reformen vil forbedre den finanspolitiske holdbarhed med 2½ pct. af BNP i 2045. Rådet har påpeget behov for yderligere tiltag og anbefalet, at pensionsalderen forhøjes i takt med den stigende levealder.

Lagtinget vedtog i december 2017 en omfattende fiskerireform, som også vil bidrage til at forbedre den finanspolitiske holdbarhed. Reformen indebærer bl.a. en øget markedsbaseret adgang til fiskeressourcerne gennem auktionssalg af fiskekvoter for bl.a. de pelagiske fiskearter. Der indføres regler for, hvor stor en andel af de færøske fiskerettigheder et selskab kan eje, både af det samlede fiskeri og af fiskeriet inden for de enkelte arter, og der sikres samtidig fuldt færøsk ejerskab af alle fiskerettigheder, hvorfor udenlandsk ejerskab skal afvikles inden for 6-7 år.

Offentlige finanser

Der budgetteres på finansloven for 2018 (FL18) med et overskud på drifts-, anlægs- og udlånssalden (DAU) på 402 mio. kr. eller godt 2 pct. af BNP. Der ventes således for tredje år i træk overskud i landskassen, jf. tabel 1.

Tabel 1. Landskassens drifts-, anlægs- og udlånsbudget (DAU), 2012-2018. Mio. kr.

	R 2012	R 2013	R 2014	R 2015	R 2016	(R) 2017	FL 2018
Indtægter i alt	4.223	4.287	4.693	4.493	4.857	5.443	5.425
- Overførsler fra staten	624	632	635	642	642	642	642
Driftsudgifter mv.	4.376	4.463	4.588	4.238	4.399	4.577	4.659
Anlægsudgifter	182	237	360	337	299	302	364
DAU-saldo	-335	-413	-254	-83	158	563	401
Ekstraord. indtægter ¹	303	175	5	4	79	-27	1
DAU inkl. ekstraord. indt.	-31	-238	-250	-79	237	536	402

1 Færøerne bevilligede i 2008 et lån til Island på 300 mio. kr., som blev tilbagebetalt i 2012. Erhvervsfremmefonden (Vinnuframi) blev i 2012 nedkapitaliseret med 3,4 mio. kr. Landskassen havde i 2013 bl.a. en ekstraordinær indtægt på 160 mio. kr. i forbindelse med nedlæggelsen af Færøernes Landsbank. Tallene for 2017 er foreløbige regnskabstal.
Kilde: Landsstyremrådet for finansanliggender (Figgjarmálaráðið).

Den betydelige forbedring af DAU-saldoen siden 2013 skyldes især budgeteffekter af de stærke konjunkturer. Det er gået usædvanligt godt for havbrugene og det pelagiske fiskeri, og de offentlige indtægter er derfor større end normalt.

Landskassens gæld til staten på 500 mio. kr. bortfalder i 2018. Landsstyret og regeringen indgik 10. juni 1998 aftale om et rente- og afdragsfrit lån til Færøerne, som bortfalder efter 20 år, hvis Færøerne i perioden ikke har haft indtægter fra olieudvinding.

Landskassens obligationsgæld udgjorde 24 pct. af BNP ved udgangen af 2017, mens likviditeten på samme tidspunkt udgjorde 18 pct. af BNP. Færøerne har ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Det er regeringens politik, at staten ikke garanterer for færøsk låneoptag.

Konjunkturudviklingen

Der var høj økonomisk aktivitet på Færøerne i årene 2013-2017 med en vækst i nominel BNP på 5½-7½ pct. årligt. Forbrugerpriserne faldt samlet set i perioden, og der var således en kraftig realvækst i økonomien. Færøernes Økonomiske Råd skønnede i sin seneste rapport, at væksten i nominel BNP vil aftage til ½ pct. i 2018.

Fremgangen i økonomien har især været drevet af fiskeeksporten, der er steget som følge af øgede fangster i det pelagiske fiskeri (makrel, blåhvilling og sild) samt højere priser på laks fra havbrug. Den samlede fiskeeksport er vokset knap 70 pct. siden 2012 og udgjorde godt 8,4 mia. kr. i 2017. Eksporten af laks er i perioden mere end fordoblet og udgjorde knap 3,9 mia. kr. i 2017. Havbrugene er bl.a. begunstiget af det russiske stop for import af fødevarer fra EU og Norge. Det globale udbud af opdrætsslaks er stigende, men priserne er fortsat på et højt niveau.

Kvoterne i det pelagiske fiskeri er i år reduceret betydeligt i forhold til 2017 på baggrund af biologisk rådgivning. Makrelkvoten er sænket med ca. 25 pct. og sildekvoten med godt 30 pct. Fiskeprodukter udgør ca. 95 pct. af Færøernes vareeksport, og økonomien, herunder de offentlige finanser, er meget afhængig af udviklingen i fiskemængder og -priser.

De øgede indtægter fra fiskeriet har medvirket til højere forbrug og investeringer, og det er Rådets forventning, at den

økonomiske aktivitet i år vil være drevet af den indenlandske efterspørgsel, mens eksporten ventes at falde.

De offentlige og private investeringer ventes at ligge på et højt niveau de kommende år. Der er bl.a. igangsat anlæg af to nye tunneller mellem hhv. Eysturoy og Streymoy samt mellem Streymoy og Sandoy. De samlede anlægsomkostninger ventes at udgøre 2,6 mia. kr., som finansieres ved lån, der afdrages ved brugerbetaling. Kommunerne planlægger også større investeringer i bl.a. uddannelsesinstitutioner, boliger og havne.

Rådet har tidligere vist, at det offentlige forbrug og investeringer historisk har medvirket til at forstærke konjunkturerne. Det ser ud til at gentage sig i den nuværende situation, og Nationalbanken har opfordret til, at landsstyret og kommunerne udskyder dele af de offentlige investeringer. Der er kapacitetsproblemer og mangel på arbejdskraft i bygge- og anlægssektoren.

Arbejdsmarkedet har været i fremgang i takt med konjunkturudviklingen, og beskæftigelsen er historisk høj med 26.300 lønmodtagere i januar 2018, mens ledigheden var på 2,2 pct. i marts 2018. En opgørelse fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) viser, at Færøerne har den højeste erhvervsfrekvens i Europa på 83 pct. Der har ofte været store ændringer i beskæftigelsen og ledigheden i forbindelse med konjunkturudsving. Det skyldes bl.a., at arbejdsstyrken har kvalifikationer, som er efterspurgt i udlandet og samtidigt er meget mobil.

Befolkningen på Færøerne er siden januar 2013 steget med godt 2.400 eller 5 pct. og udgjorde knap 50.500 i januar 2018.

2.2 Råstofområdet

Færøerne har potentiale for olie og gas, men ikke for hårde mineraler. Der er siden 2001 gennemført ni efterforskningsboringer i havområdet ved Færøerne – de to seneste i 2014, men der er ikke gjort kommercielle fund. Landsstyret har i perioden 17. maj 2017 til 17. februar 2018 gennemført en licensrunde med henblik på at fastholde interessen for området og fortsætte den hidtidige efterforskning og kortlægning. Licensrunden resulterede i ansøgning fra ét selskab, som dog efterfølgende trak sin ansøgning tilbage.

2.3 Overtagelse af sagsområder

Færøerne overtager person-, familie- og arveretten den 29. juli 2018. I forhold til overtagelse af luftfartsområdet, søopmåling, kort- og geodataområdet samt udlændingeområdet og grænsekontrollen pågår der aktuelt et arbejde mellem færøske og danske myndigheder med henblik på at tilvejebringe beslutningsgrundlag for de færøske myndigheder. Derudover arbejdes der med at tilvejebringe beslutningsgrundlag om, i hvilket omfang landslægeembedet skal overtages.

3. GRØNLAND

3.1 Grønlands økonomi

Den økonomiske vækst i Grønland aftog i 2017 efter en periode med høj vækst. De seneste års fremgang i økonomien har medført lavere ledighed, men de grundlæggende udfordringer i forhold til strukturel vækst, beskæftigelse og finanspolitisk holdbarhed er fortsat uløste.

Finanspolitisk holdbarhed mv.

Grønlands Økonomiske Råd har i en årrække foretaget beregninger af den finanspolitiske holdbarhed. De seneste beregninger viser behov for varigt at styrke de offentlige finanser med 1 mia. kr. eller 5½ pct. af BNP over de næste 15-20 år. Flere ældre og færre yngre vil få udgifterne til at stige hurtigere end indtægterne og lægge pres på de offentlige finanser.

Departementet for Finanser og Skatter har oplyst, at de har foretaget endnu ikke offentliggjorte beregninger af den finanspolitiske holdbarhed, som viser, at holdbarhedsudfordringen udgør 650 mio. kr. eller 3½ pct. af BNP. Det er i beregningerne bl.a. forudsat, at realvæksten i selvstyrets og kommunernes samlede udgifter til drift og overførsler vil udgøre 0,5 pct. årligt fremover. Den lave vækst i de offentlige udgifter skal sikres gennem effektiviseringer og produktivitetstigninger. Denne forudsætning indgår ikke i Rådets beregninger.

Rådet har tidligere påpeget, at det er nødvendigt, at der igangsættes en mere omfattende reformproces i Grønland,

samt at en udskydelse vil øge udfordringernes omfang og medføre behov for stadig kraftigere tiltag.

Naalakkersuisut fremlagde i forbindelse med Inatsisartuts forårssamling i 2016 en holdbarheds- og vækstplan med fire reformspor, som forudsættes at bidrage til budgetforbedringer på godt 1 mia. kr. i 2030. Forslag til finanslov for 2018 indeholder en status for fremdriften. Rådet bemærkede i den forbindelse, at status viser et stort aktivitetsomfang, men kun få gennemførte initiativer. Regeringen har tilbudt administrativ bistand i forhold til reformer, som Naalakkersuisut ønsker at gennemføre for at fremtidssikre det grønlandske velfærdssamfund.

Statens tilskud udgør godt 3,8 mia. kr. i 2018 eller lidt over halvdelen af landskassens indtægter. Tilskuddet muliggør en væsentlig højere velfærd, end det ellers ville være tilfældet.

Danmark varetager endvidere godt 30 sagsområder, som ikke er overtaget af Grønland, men som kan overtages, jf. selvstyreloven. Områderne omfatter bl.a. finansielle forhold, politi, retsvæsen og kriminalforsorgen. Udgifterne hertil udgør skønsmæssigt over ½ mia. kr. årligt.

Rigsmyndighederne varetager også områder, som ikke kan overtages inden for rammerne af rigsfællesskabet. Det gælder bl.a. udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitikken. På forsvarsområdet anvender Danmark over ½ mia. kr. årligt i Grønland. Midlerne bruges især på suverænitetshævvelse og eftersøgnings- og redningsberedskabet.

Rådet har tidligere bemærket, at der er behov for et uddannelsesløft i Grønland for at styrke den økonomiske udvikling, jf. også nedenfor. Endvidere er uddannelsesindsatsen i Grønland central i Naalakkersuisuts programsamarbejde med EU under Partnerskabsaftalen mellem EU og Grønland. Flere af de sagsområder, som endnu ikke er overtaget, forudsætter også højt specialiseret arbejdskraft.

Offentlige finanser

Der budgetteres på finansloven for 2018 (FL18) med et overskud på drifts- og anlægssaldoen (DA) på 11 mio. kr. i år, mens der ventes et tilsvarende samlet underskud i budgetoverslagsårene 2019-2021. Det er Naalakkersuisuts målsætning, at der samlet set skal være balance på DA-saldoen i en finanslovperiode, jf. tabel 2.

Tabel 2. Landskassens drifts- og anlægsbudget (DA), 2015-2021. Mio. kr.

	R 2015	R 2016	FL 2017	FL 2018	BO 2019	BO 2020	BO 2021
Indtægter i alt	6.596	6.923	6.759	6.917	6.925	6.930	6.927
- Statens tilskud	3.679	3.682	3.722	3.823	3.823	3.823	3.823
Driftsudgifter mv.	5.819	6.286	6.134	6.467	6.443	6.470	6.480
Anlægsudgifter	589	430	671	457	465	456	451
DAU-saldo	188	207	-46	-7	17	4	-4
DA-saldo	137	47	22	11	11	-6	-16

Kilde: Grønlands Selvstyre. Finanslov for 2018.

Der blev på Inatsisartuts efterårssamling 2017 vedtaget en ny lov om ressourceafgift på fiskeri, som indebærer, at der indføres nye omsætningsbaserede afgifter på det havgående fiske-

ri efter rejer, hellefisk og torsk. Der budgetteres med en samlet merindtægt til landskassen på 70 mio. kr. årligt, og de nye afgifter bidrager dermed til balancen på FL18. På udgiftssi-

den er der bl.a. afsat flere midler til forbedringer på social-, sundheds- og uddannelsesområdet. Finanspolitikken er samlet set ekspansiv. Der var i 2016 et overskud på DA-saldoen på 47 mio. kr. eller ¼ pct. af BNP, hvilket skal ses i lyset af den kraftige højkonjunktur.

Naalakkersuisut oprettede den 1. juli 2016 selskabet Kalaallit Airports A/S, der skal stå for lufthavnsprojekter i Nuuk, Ilulissat og Qaqortoq. Projekterne har til formål at forbedre infrastrukturen i Grønland og styrke erhvervet og turismen. Den samlede anlægsudgift er foreløbig estimeret til 3,6 mia. kr. eller ca. 20 pct. af BNP. Det er Naalakkersuisuts vurdering, at der er behov for en egenkapital i selskabet på 2,1 mia. kr. Der er på den baggrund optaget en række tekstanmærkninger på FL18, som bemyndiger Naalakkersuisut til at tilvejebringe kapital i form af bl.a. ekstraordinære udbytter fra selvstyrejede selskaber og overskud i landskassen. Naalakkersuisut har endvidere fået bemyndigelse til at stille garantier for lån ydet af eksterne långivere til Kalaallit Airports A/S på 2,0 mia. kr. Projekterings- og rådgivningsarbejdet er igangsat. Inatsisartut ventes inden sommer at få fore-

lagt beslutningsgrundlag om anlægsprojekterne. De tre lufthavne planlægges færdige i 2022.

Regeringen har tilbudt Naalakkersuisut administrativ bistand i forbindelse med vurdering af rentabilitet mv. i lufthavnsprojekterne og tilkendegivet, at man er indstillet på dialog med Naalakkersuisut om erhvervsfremme og investeringer, herunder i infrastruktur.

Grønland har inden for selvstyreordningens kompetencefordeling ansvaret for den økonomiske politik og beslutter selv, hvordan det offentlige budget finansieres. Det er regeringens politik, at staten ikke garanterer for grønlandsk låneoptag.

Konjunkturudviklingen

Den økonomiske vækst i Grønland aftog i 2017 efter en periode med meget høj aktivitet. Realvæksten i BNP for 2016 er foreløbig opgjort til 7,7 pct., jf. tabel 3. Rådet skønnede i sin seneste rapport en økonomisk vækst på knap 4 pct. i 2017 og 2½ pct. i 2018.

Tabel 3. Forsyningsbalancen 2011-2016. Årlig realvækst i pct.

	Andel af BNP i 2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Privat forbrug	39,0	0,4	-1,4	-2,2	2,3	0,4	3,8
Offentligt forbrug	42,9	-0,1	1,0	4,1	-0,2	-0,4	3,5
Bruttoinvesteringer	25,1	22,3	-38,6	-20,9	-22,2	13,3	11,1
Eksport af varer og tjenester	39,0	4,3	-3,9	1,7	13,4	-10,5	12,8
Tilgang/endelig anvendelse	145,9	7,5	-13,7	-3,9	-0,5	-0,7	7,3
Import af varer og tjenester	45,9	18,0	30,0	-6,6	-11,5	-3,0	6,4
Bruttonationalprodukt (BNP)	100,0	-0,5	1,4	-2,1	5,9	0,4	7,7

Kilde: Grønlands Statistik. 2014-2016 er foreløbige tal. BNP er foreløbig opgjort til 18,2 mia. kr. i 2016.

Fremgangen i økonomien de seneste år skyldes især en gunstig udvikling inden for fiskeriet, der er det bærende eksport erhverv, hvor rejer og hellefisk er de vigtigste produkter. Økonomien, herunder de offentlige finanser, er afhængig af og sårbar over for udviklingen i fiskeriet. Der arbejdes politisk med en fiskerireform med sigte på bl.a. at ændre fordelingen af kvoter.

Rejekvoten ved Vestgrønland blev øget i 2017, men statistiske oplysninger tyder på, at eksportpriserne på rejer faldt lidt, og eksportværdien dermed ikke steg i forhold til 2016. I år øges rejekvoten yderligere, og der er i erhvervet en forventning om stabile priser. Rejekvoten fastsættes af Naalakkersuisut på baggrund af biologisk rådgivning.

I det kystnære fiskeri faldt den samlede mængde og værdi med 7-10 pct. i forhold til året før. Til gengæld var der i det havgående fiskeri en stigning i 2017, både i mængde og værdier. Især reje- og makrelfiskeriet bidrog til stigningen. Kvoterne i det kystnære fiskeri efter hellefisk er fastsat knap 50 pct. over den biologiske rådgivning, og der er ifølge Grønlands Naturinstitut tegn på overfiskeri.

Reje- og hellefiskeriet udviklede sig samlet set lidt svagere i 2017 end tidligere skønnet af Rådet, og realvæksten i BNP kan bl.a. derfor vise sig blot at have været 1-2 pct.

Bygge- og anlægsinvesteringer har de senere år bidraget positivt til den økonomiske aktivitet, men var i 2017 formentlig på niveau med 2016. Forbruget i selvstyrets Anlægs- og Renoveringsfond aftog, og havnebyggeriet i Nuuk blev afsluttet, mens statens fængselsbyggeri fortsætter. Det gør sig også gældende for boligbyggeriet. Kapacitetsudnyttelsen i bygge- og anlægssektoren er høj, og der er mangel på kvalificeret arbejdskraft. Afhængigt af bl.a. den konkrete tidsmæssige tilrettelæggelse kan lufthavnsprojekterne indebære risiko for yderligere kapacitetsudfordringer i bygge- og anlægssektoren.

Investeringer i råstofeftersforskning i Grønland var i 2016 på det laveste niveau i knap ti år. Udviklingen skyldes især, at priserne på mange mineralske råstoffer er faldet markant siden 2012, bl.a. som følge af afdæmpet international efterspørgsel. Det har medvirket til at reducere rentabiliteten i minedeprojekter og vanskeliggjort finansiering. Priserne på mineralske råstoffer steg generelt i 2017, men er fortsat lavt.

Det er Naalakkersuisuts målsætning, at råstofudvinding skal udvikle sig til et bærende erhverv. Rubinminen Aappaluttoq ved Qeqertarsuatsiaa (Fiskenæsset) påbegyndte drift i maj 2017, og det ventes, at en anorthosit-mine ved Kanqerlussuaq (Sdr. Strømfjord) åbner i andet halvår 2018.

Anorthosit indgår bl.a. i produktion af fiberglas. De to miner er mindre projekter, som lokalt vil bidrage til aktivitet og beskæftigelse, ligesom der er en vigtig signalværdi i, at der er aktiv minedrift i Grønland.

Et antal større mineprojekter er under forberedelse. Projektet med sjældne jordarters metaller og uran ved Kuannersuit (Kvanefeld) afventer, at der indgives ansøgning om udnyttelsestilladelse. Der skal bl.a. gennemføres nye tekniske miljøundersøgelser. En ansøgning ventes derfor tidligst i 2018. I relation til udnyttelse af uran ved Kuannersuit har regeringen og Naalakkersuisut indgået aftaler og gennemført lovgivning, der sikrer, at højeste internationale standarder på ikke-spredningsområdet opfyldes. Der blev i december 2016 udstedt udnyttelsestilladelse til en zink- og blymine ved Citronen Fjord i Nordøstgrønland. Der udestår finansiering af minen.

Grønland har et potentiale for kulbrinter og har gennem de sidste ti år haft mange efterforskningslicenser, men der er aktuelt meget begrænsede aktiviteter, og alle efterforsknings- og udnyttelsestilladelser offshore Vestgrønland er tilbageleveret af industrien i de sidste par år.

Ledigheden er faldet de seneste år i takt med konjunkturudviklingen, men er fortsat høj og ifølge rådet formentlig 7-8 pct. Rådet har tidligere bemærket, at ledigheden især er betinget af strukturelle forhold, herunder manglende kvalifikationer og problemer med incitamenter til at søge arbejde. Ledigheden for personer med en kompetencegivende uddannelse er lav, og der er næsten ingen arbejdsløshed for denne gruppe. Ledigheden blandt personer uden en uddannelse er høj (knap 14 pct. i 2015). En forøgelse af beskæftigelsen er væsentlig for at øge væksten, skabe en mere ligelig indkomstfordeling og forbedre de sociale forhold og offentlige finanser. Naalakkersuisut har stor fokus på uddannelsesområdet. Der anvendes mange ressourcer, og flere fuldfører en uddannelse end tidligere, men der er stadig mange, som ikke kommer i gang med en kompetencegivende uddannelse eller starter sent. Der er et højt frafald, og gennemsnitsalderen for færdiguddannede er høj.

Grønlands befolkning udgjorde 55.877 pr. 1. januar 2018. Heraf er knap 6.000 født uden for Grønland. Der har siden 2012 været et fald i antallet af indbyggere på knap 900 eller 1,5 pct. Der bor ca. 15.000 i Danmark, som er født i Grønland. Det er 3.000 flere end for ti år siden. Næsten en fjerdedel af den grønlandsk fødte befolkning bor således i Danmark.

3.2 Erhvervssamarbejde

Selvstyret har overtaget størstedelen af erhvervsområdet, men der er samarbejde mellem Grønland og Danmark på området.

Som opfølgning på den dansk-grønlandske rapport fra februar 2015 om kommercielt erhvervssamarbejde har der især været fokus på at tiltrække finansiering til erhvervsprojekter. Vækstfonden kan yde medfinansiering til virksomheder med hjemsted i Grønland, både i form af egenkapitalinvesteringer, lån og garantier. Danmarks Eksportkredit (EKF) kan garantere grønlandske projekters køb af danske produkter, og det undersøges fra grønlandsk side, om der ønskes adgang for grønlandske eksportører til EKF's ydelser. Det vil dog i givet fald indebære, at grønlandske projekters køb af danske produkter fremover ikke vil kunne anvende EKF, da Grønland ikke længere vil være karakteriseret som udland. Den Nordiske Investeringsbank har etableret en arktisk lånefacilitet på 500 mio. euro. Der er i regi af den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer mulighed for, at der kan ydes finansie-

ring til projekter med deltagelse af et EU-land og et Oversøisk Land og Territorium (OLT), herunder Grønland, såfremt projektet opfylder visse kriterier.

Danske og grønlandske myndigheder har i samarbejde udarbejdet en model for erhvervsregistrering, således at grønlandske virksomheder siden januar 2018 har kunnet registreres i det centrale danske virksomhedsregister (CVR) frem for i det grønlandske erhvervsregister (GER). Grønlandske virksomheder har samtidig fået mulighed for at få tildelt digital signatur/NemID.

3.3 Servicekontrakten på Thulebasen

Servicekontrakten på Thulebasen overgik den 1. oktober 2017 til det amerikansk ejede selskab Vectrus Services A/S (tidligere Exelis Services A/S). Der forhandles fortsat mellem Danmark og Grønland på den ene side og USA på den anden om konsekvenserne af kontrakttildelingen og rammerne for kommende udbud. Formålet med forhandlingerne er, at den amerikanske tilstedeværelse i Grønland skal komme det grønlandske samfund mest muligt til gode.

3.4 Camp Century

Klimaforandringer i Grønland kan muligvis i fremtiden frigøre efterladt materiale og affald fra den nedlagte amerikanske Camp Century base. Det efterladte materiale, som befinder sig under 30-90 meter is, risikerer at blive blotlagt, ligesom der vil være risiko for udsivning via smeltevand. Regeringen har, efter aftale med Naalakkersuisut, igangsat en række initiativer vedr. Camp Century. GEUS gennemførte i sommeren 2017 en ekspedition med deltagelse af Asiaq (Grønlands Forundersøgelser). Der blev bl.a. foretaget undersøgelser af Camp Centurys placering og udbredelse, iskerneboringer til klimamålinger og opstillet klimamonitoreringsudstyr. Der blev også foretaget prøvetagning for radioaktivitet. De indsamlede data og prøver analyseres nu nærmere af forskere fra GEUS og DTU.

3.5 Oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse

Der har i mange år været et grønlandsk ønske om, at der ryddes op efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland. Den 11. januar 2018 underskrev formand for Naalakkersuisut og miljø- og fødevarerministeren aftale om oprydning på lokaliteter, som ikke længere er i anvendelse, og som ikke er overdraget til andre eller omfattet af øvrige aftaler. Der er i forsvarsforliget for 2018-2023 afsat i alt 180 mio. kr. til oprydningen.

Der er nedsat en dansk-grønlandsk styregruppe, som i fællesskab skal sikre udmøntning af aftalen. Styregruppen prioriterer, hvilke aktiviteter der skal gennemføres under hensyntagen til ønske om hurtig og effektiv oprydning samt lokal forankring og anvendelse af grønlandsk arbejdskraft. Styregruppen skal endvidere tage stilling til behovet for vurdering af forurening på lokaliteterne. Styregruppen afrapporterer inden den 1. juni hvert år til formanden for Naalakkersuisut og miljø- og fødevarerministeren om igangsatte og planlagte aktiviteter. Senest i foråret 2023 evaluerer styregruppen forløbet, herunder organiseringen, gennemførte og igangsatte aktiviteter samt behov for evt. at fortsætte arbejdet og tilvejebringe yderligere finansiering.

3.6 Tsunami i Vestgrønland

Den 17. juni 2017 forårsagede et fjeldskred ved Karratfjorden i Vestgrønland en tsunami, der medførte tab af menneskeliv og fjernede boliger, erhvervsgrundlag og tilhørssted for ind-

byggerne i de to bygder Nuugaatsiaq og Illorsuit. Folketinget har bevilget støtte til selvstyret på 30 mio. kr. til nye boliger og hjælp til at skabe en ny tilværelse for de berørte. Der er endvidere fra dansk side efter ønske fra Naalakkersuisut afsat 10 mio. kr. til en screeningsundersøgelse af risikoen for alvorlige fjeldskred. Undersøgelsen gennemføres af GEUS i samarbejde med grønlandske myndigheder. Danske myndigheder har herudover i samarbejde med grønlandske myndigheder ydet en betydelig støtte til den grønlandske befolkning. Det gælder bl.a. politiet, forsvaret, Beredskabsstyrelsen, GEUS og DMI.

3.7 Maritim nødradio

Nødradiosystemet i Grønland dækker de mest befærdede dele af farvandene ved Grønland og består bl.a. af 40 master og et radiatorum, som døgnet rundt lytter efter nødopkald. Der er behov for en modernisering af væsentlige dele af udstyret. Det er fra dansk side på den baggrund besluttet at øge bevilgingen til den maritime nødradio med 62 mio. kr., og der budgettes således med udgifter på i alt 414 mio. kr. i perioden 2018-2027.

3.8 Moderniseret istjeneste

DMI har i mange år kortlagt isen omkring Grønland op til 62 grader Nord. Det har væsentlig betydning for sejladsikkerheden. De seneste års teknologiske udvikling har åbnet op for nye måder at servicere brugerne af DMI's istjeneste. Der er i 2017 gennemført en modernisering af Istjenesten, så iskort nu udarbejdes alene ved hjælp af satellitdata. Det sikrer en højere kvalitet og regularitet.

3.9 Kortlægning

Den tidligere aftalte produktion af grønlandske søkort er blevet forsinket som følge af medarbejder- og kompetencetab i forbindelse med Geodatastyrelsens udflytning til Aalborg i 2016.

Energi-, forsynings- og klimaministeren indgik i august 2017 en hensigtserklæring med Naalakkersuisut, der bl.a. indebærer, at der udarbejdes en ny produktionsplan for grønlandske søkort inden udgangen af 2018, samt at der igangsættes en række aktiviteter, som styrker den maritime udvikling i Grønland.

Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering (SDFE) har ultimo 2017 afsluttet et pilotprojekt om ny digital kortlægning i Grønland. Kortlægningen er foretaget i samarbejde med selvstyret og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og finansieret med støtte fra A.P. Møller Fonden og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

3.10 Ny havmiljølovgivning

Inatsisartut vedtog i 2017 en ny inatsisartutlov om beskyttelse af havmiljøet inden for 3 sømil (grønlandsk kompetence). Med loven styrkes bl.a. beredskabet og forureningsovervågning. Den 1. januar 2018 trådte lov om beskyttelse af havmiljøet i den eksklusive økonomiske zone (3-200 sømil fra kysten) ved Grønland i kraft. Miljøbeskyttelsen i dette område er et rigsansliggende. Loven sikrer en bedre beskyttelse af havmiljøet ved Grønland.

3.11 Kommunefogeder

Kommunefogederne udfører et vigtigt arbejde i lokalsamfundet ved at bistå politiet i bygder, hvor der ikke er en politistation. Grønlands Politi ændrede i 2016 uddannelsen for kom-

munefogeder og tilbød samme år alle kommunefogeder uddannelse i overensstemmelse hermed. Kommunefogederne blev endvidere tildelt bedre udrustning i 2016. Grønlands Politi prioriterer i 2018 – i lighed med 2017 – at være mere til stede i bygderne med henblik på at forebygge og udføre tryghedsskabende indsatser.

3.12 Landsforsvarer

Justitsministeriet udpegede i marts 2017 en landsforsvarer for Grønland. Landsforsvareren har til opgave at stå for uddannelse og rådgivning af de autoriserede forsvarere i Grønland, der som hovedregel ikke er jurister, men som efter at have gennemgået en kortere uddannelse har forsvarerhvervet som bibeskæftigelse.

3.13 Samarbejde om socialt udsatte børn og unge i Grønland

De grønlandske myndigheder samarbejder med Socialstyrelsen med henblik på bl.a. faglig sparring om styrket juridisk og fagligt tilsyn på socialområdet.

Der blev med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 10 mio. kr. i perioden 2017-2020 til at styrke samarbejdet. Midlerne er afsat til, at Socialstyrelsen og Ankestyrelsen fagligt kan understøtte selvstyrets indsats på børneområdet, herunder i forhold til at udvikle tilsynet med de sociale tilbud i Grønland, uddanne medarbejdere, udvikle den faglige ledelse mv. efter nærmere aftale med de grønlandske myndigheder. I marts 2018 offentliggjorde Socialstyrelsen en analyse, udarbejdet i samarbejde med Ankestyrelsen og selvstyret, om socialområdet i Grønland. Analyserapporten peger på en række konkrete erfaringer, som selvstyret kan bygge videre på.

3.14 Socialt udsatte grønlændere i Danmark

Socialt udsatte grønlændere udgør en mindre del af den samlede gruppe af grønlændere i Danmark. De er i udgangspunktet ramt af de samme sociale problemer som udsatte danskere, men der kan være kulturelle og sproglige barrierer, som gør dem særligt sårbare.

Der blev med satspuljeaftalen for 2017 afsat i alt 36,4 mio. kr. over fire år til støtte til socialt udsatte grønlændere i Danmark. Initiativet består af fire spor: Overgangs- og peer-støtte til udsatte grønlændere, en fortsættelse og udbredelse af strategien for udsatte grønlændere fra 2013-2016, en videreførelse af inklusionsindsatsen i De Grønlandske Huse til 2019 samt specialiserede tilbud til frivillige organisationer og private aktører.

3.15 Kirkelig betjening af grønlændere i Danmark

Der har siden juni 2014 været ansat en grønlandsk præst tilknyttet Aarhus Stift til betjening af de grønlændere, der opholder sig frivilligt i Danmark. Kirkeministeren og selvstyret er i dialog om en mulig omorganisering af den kirkelige betjening i Danmark med henblik på yderligere forbedring af den kirkelige betjening på grønlandsk af grønlændere i Danmark.

3.16 Overtagelse af sagsområder

En dansk-grønlandsk arbejdsgruppe afleverede i juni 2016 en redegørelse om grønlandsk overtagelse af arbejdsmiljøområdet på land. Inatsisartuts beslutning om overtagelsen blev dog udskudt med henblik på at afvente en redegørelse fra Naalakkersuisut om mulig overtagelse af de godt 30 sagsområder, der fremgår af selvstyreloven. Finansministeriet har efter anmodning fra Naalakkersuisut bidraget til redegørelsen

med oplysninger om statens udgifter mv. til de pågældende sagsområder.

I forhold til luftfartsområdet samt udlændingeområdet og grænsekontrollen pågår der et arbejde mellem grønlandske og danske myndigheder med henblik på at tilvejebringe beslutningsgrundlag for de grønlandske myndigheder. Det Naalakkersuisut, der blev dannet 4. maj 2018, har i sin koalitionsaftale tilkendegivet, at man vil prioritere overtagelse af sagsområder fra staten, og at man konkret vil arbejde mod en overtagelse af fødevarer- og veterinærområdet.

4. FÆLLES INDSATSOMRÅDER INDEN FOR RIGSFÆLLESSKABET

4.1 Forfatningsarbejde

Lagmanden har tilkendegivet, at en færøsk forfatning har karakter af et identitetsdokument, der ligger inden for rammerne af rigsfællesskabet, og det er ikke hensigten, at Færøerne med forfatningen skal træde ud af rigsfællesskabet. Forslag til en forfatning for Færøerne blev førstebehandlet i Lagtinget i efteråret 2017 og i forlængelse heraf besluttede Lagtinget at nedsætte et særligt udvalg til at behandle forfatningsforslaget (§ 25-udvalg). Justitsministeriet havde forinden bl.a. vurderet, at forslaget tager højde for den forfatningsmæssige stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet i dag, og at forslaget ikke rejser væsentlige forfatningsretlige spørgsmål. Hvis forslaget ikke vedtages i Lagtinget i denne lagtingssamling, vil det i givet fald skulle fremsættes i den kommende samling.

I Grønland besluttede Inatsisartut i efteråret 2016 at nedsætte en forfatningskommission, som skal udarbejde et udkast til en forfatning for Grønland. Det tidligere Naalakkersuisut har formuleret et kommissorium og sammensat kommissionen med medlemmer, som er udpeget efter indstilling fra partierne i Inatsisartut. Formands- og næstformandsposten er fordelt til hhv. det største og næststørste parti i Inatsisartut, dvs. Siumut og IA. Det er fortsat uafklaret, om kommissionens forfatningsudkast (eller dele heraf) skal have virkning, mens Grønland er en del af rigsfællesskabet, eller først træde i kraft, når Grønland måtte blive selvstændig. Naalakkersuisut forventer, at arbejdet vil tage ca. tre år. Kommissoriet forholder sig ikke til, om der i forlængelse af det færdige arbejde skal afholdes en folkeafstemning om forfatningsforslaget.

Regeringen er positiv over for dialog med Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut om de spørgsmål, der opstår i forbindelse med et forfatningsarbejde med henblik på at sikre, at egne forfatninger – indtil Færøerne og Grønland måtte beslutte at udtræde af rigsfællesskabet – kan rummes inden for rigsfællesskabets rammer.

4.2 Færøernes og Grønlands mulighed for at indgå folkeretlige aftaler

Med loven om Færøernes landsstyres indgåelse af folkeretlige aftaler og selvstyreloven for Grønland har landsstyrene hver især fuldmagt til på rigets vegne at forhandle og indgå folkeretlige aftaler, som alene vedrører hhv. Færøerne og Grønland og angår fuldt ud overtagede sagsområder.

Færøerne og Grønland kan i fællesskab beslutte at anvende fuldmagtsordningen, således at de handler i forening på rigets vegne, hvis en aftale vedrører både Færøerne og Grønland og angår fuldt ud overtagede områder. Kongeriget Danmark er efter regeringens opfattelse ét folkeretssubjekt, og så-

danne aftaler forhandles og indgås under formen »Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland« (DFG-modellen).

DFG-modellen anvendes bl.a. i visse fiskerierorganisationer, hvor Danmark ikke er selvstændigt medlem, men er dækket af EU's medlemskab, og hvor Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland derfor deltager som selvstændigt medlem. Det gør sig bl.a. gældende i NEAFC, der bl.a. dækker migrerende fiskebestande i Nordøstatlanten. Færøerne og Grønland kan have krydsende interesser i sådanne forhandlinger, og der kan derfor være behov for at søge at udvikle samarbejdet for at imødegå dette. Der er i begyndelsen af 2018 indledt et fælles arbejde mellem Færøerne, Grønland og Danmark om praktiske og juridiske spørgsmål i forhold til fuldmagtsordningen.

4.3 Kyststatsforhandlingerne om kvoter for makrel, sild og blåhvilling

Fiskeriet er det bærende erhverv på Færøerne og i Grønland, jf. afsnit 2.1 og 3.1, og kyststatsforhandlinger om fiskekvoter kan derfor have stor betydning.

For 2018 har kyststaterne indgået aftale om den samlede fangstmængde (TAC), men der er fortsat uenighed om fordelingen af kvoterne for makrel, sild og blåhvilling. For makrel indgik EU, Norge og Færøerne dog i 2014 en aftale om fordelingen af den samlede fangstmængde, som efterlader 15,6 pct. til andre lande, fx Grønland, Island og Rusland.

4.4 Samarbejde på udenrigsområdet

Færøerne og Grønland har øget det internationale engagement og samarbejder med Danmark på det udenrigspolitiske område inden for de retlige rammer, der bl.a. følger af hjemmestyre- og selvstyreordningerne og grundloven. Samarbejdet foregår både bilateralt og i en række internationale fora, hvor der inden deltagelsen foregår tæt koordinering af rigsfællesskabets interesser. Udenrigsministeriet og ambassaderne fungerer som udenrigstjeneste for hele Kongeriget og støtter Færøerne og Grønland i den internationale interessevaretagelse.

EU-samarbejde mv.

EU er en vigtig samarbejdspartner for Færøerne og Grønland, og der arbejdes på at styrke og udbygge relationerne.

Centralt i Grønlands samarbejde med EU står hhv. fiskeriprotokollen og Grønlandsbeslutningen/Partnerskabet fra 2014 om gennemførelse af aktiviteter til udvikling af den grønlandske uddannelsessektor. EU yder med Partnerskabet budgetstøtte til Grønland på 217,8 mio. euro i perioden 2014-2020. Grønland og Danmark arbejder målrettet for fastholdelse af EU's budgetstøtte til Grønland efter 2020 under forhandlingerne om EU's kommende flerårige finansielle ramme. Grønland er omfattet af EU's ordning for Oversøiske Lande og Territorier (OLT) og deltager aktivt i samarbejdet i dette forum. Udenrigsministeriet deltager sammen med Grønland i EU-OLT Forum og arbejder ud fra de prioriteringer, som Grønland har fastlagt for et tidssvarende og ligeværdigt forhold.

Grønlands eksport af sælprodukter til EU er omfattet af Inuit-undtagelsen, der giver fuld adgang til EU, og EU er forpligtet til at informere om regler for salg af sælprodukter fra inuitsamfund. Regeringen og Naalakkersuisut samarbejder med EU-Kommissionen om at varetage Grønlands interesser og sikre, at der ikke skabes handelshindringer for Grønlands sæleksport, samt for at øge den internationale viden om og

accept af arktiske samfunds levevis, herunder sælfangst som et legitimt og bæredygtigt erhverv. Naalakkersuisut har aktivt støttet et kommercielt grønlandsk initiativ, der ved hjælp af såkaldte QR-koder i sælskindsprodukter oplyser importører og forbrugere om, at produkterne er fra inuitfangst og overholder betingelserne for markedsføring i EU.

Færøerne og Grønland er tilknyttet arbejdet i regeringens Brexit Task Force, der er etableret under Udenrigsministeriet. Regeringen lægger vægt på et tæt og løbende samarbejde med Færøerne og Grønland om Brexit-forhandlingerne for at varetage rigsfølleskabets interesser, hvor ikke mindst fiskeriområdet er centralt.

Færøernes landsstyre ønsker at opnå medlemskab af EFTA, der består af Norge, Island, Schweiz og Liechtenstein. Regeringen støtter dette ønske.

Internationalt handelssamarbejde

Færøerne og Grønland har interesse i at styrke og udvikle handelssamarbejdet med tredjelande, især på fiskeriområdet. Færøerne arbejder bl.a. på at indgå frihandelsaftaler med en række tredjelande samt på at modernisere frihandelsaftalen med EU. Regeringen støtter Færøernes ønske i EU-regi.

Udenrigsministeriet og ambassaderne bistår også Færøerne og Grønland i bestræbelserne på at fremme deres handelsinteresser internationalt, herunder gunstig adgang for Færøerne og Grønland til relevante eksportmarkeder. Det omfatter konkrete handelsfremstød og støtte til erhvervsvirksomheder fra de to rigsele og dialog om mulighederne for at indgå bilaterale frihandelsaftaler med tredjelande. Endvidere samarbejdes der om at sikre, at vigtige samhandelspartnere yder Færøerne og Grønland de præferencetoldsatser, de er berettiget til i kraft af Kongerigetets medlemskab af WTO.

For at styrke hhv. den færøske og grønlandske eksport har Fødevarerstyrelsen (FVST) igangsat udarbejdelse af samarbejdsaftaler på veterinærkontrolområdet med myndighederne i Island og på Færøerne. Disse samarbejdsaftaler vil muliggøre, at eksportgodkendte grønlandske fiskefartøjer kan lande fisk og fiskevarer i hhv. islandske og færøske havne og dermed reducere logistik- og transportomkostninger. Samarbejdsaftalen mellem Færøerne og FVST vil herudover forbedre eksportmulighederne til tredjelande for det færøske fiskerierhverv. Samarbejdsaftalerne forventes klar til implementering inden udgangen af 2018.

Færøernes og Grønlands hvalfangst

Selvstyret og Udenrigsministeriet samarbejder internationalt for at sikre, at Grønland kan fange store hvaler på bæredygtigt grundlag inden for rammerne af Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC). Der er i IWC opnået øget fokus på en mere fair og rettighedsbaseret kvoteforvaltning af oprindelige folks storhvalfangst. Færøerne har ikke fangst af store hvaler, og Færøernes fangst af småhvaler reguleres ikke af IWC.

I december 2017 vedtog EU en ny fælles holdning til arbejdet i IWC. Efter forudgående koordination med Færøerne og Grønland valgte Danmark at stemme nej til den fælles holdning. Baggrunden er, at den fælles holdning ikke giver EU-medlemsstaterne tilstrækkelig mulighed for at kunne bidrage konstruktivt til at sikre balancen mellem hvalfangst- og bevaringsinteresser i IWC, og forslaget strider imod rigsfølleskabets samlede interesser på hvalområdet.

4.5 Forsvarets opgaveløsning på Færøerne og i Grønland

Forsvaret varetager myndighedsopgaver på Færøerne og i Grønland, bl.a. i form af farvandsovervågning og suverænitetshævdelse. Forsvaret bidrager også med løsning af en række øvrige opgaver, fx fiskeriinspektion og støtte til politiet. I Grønland varetages tillige eftersøgnings- og redningstjeneste, søopmåling samt opgaver på havmiljøområdet.

Aftale på havmiljøområdet

Forsvarsministeren indgik i foråret 2017 aftale med Naalakkersuisut om forureningsbekæmpelse i farvandene ved Grønland, herunder inden for tre sømil, hvor selvstyret har havmiljøkompetencen, jf. pkt. 3.10. Med aftalen kan selvstyret anmode staten om at bekæmpe tilfælde af omfattende forurening med olie og kemikalier i farvande ved Grønland, som de grønlandske myndigheder ikke selv kan bekæmpe med eget beredskab. Staten er forpligtet til at imødekomme en sådan anmodning og afholder udgifterne til bekæmpelse af forureningen.

Havmiljøberedskab

Forsvaret arbejder aktuelt med udvikling af et nyt havmiljøberedskab i Grønland inden for Forsvarets ansvarsområde. Arbejdet tager bl.a. udgangspunkt i Forsvarets havmiljørisikoanalyse for Grønland fra 2016 og tager hensyn til aftalen på havmiljøområdet om forureningsbekæmpelse i farvandene ved Grønland.

Aftale om styrkelse af Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis

Forsvarsministeriet har i 2017 arbejdet med at implementere aftalen om styrkelse af opgaveløsning i Arktis, som blev indgået i 2016. Der er afsat 120 mio. kr. årligt, og fokus har indledningsvist været på at forbedre det internationale samarbejde om udveksling af overvågningsdata i Arktis og styrke staben ved Arktisk Kommando. I 2018 er der særligt fokus på etablering af satellitovervågning, havmiljøberedskab, anskaffelse af overlevelsesudstyr, implementering af en såkaldt »Grønlandsvogter ordning« samt etablering af »Grønlands Frivillige Styrke«.

Der er i 2017 oprettet en bemanded vagtordning i Grønne-dal, og Forsvaret arbejder med at konkretisere de kapaciteter og aktiviteter, der skal varetages i området. Der er endvidere iværksat miljøoprydning i Grønne-dal på baggrund af møde mellem formanden for Naalakkersuisut og forsvarsministeren i juni 2017.

4.6. Justitsområdet

Regeringen prioriterer at opdatere lovgivning for Færøerne og Grønland på områder, som fortsat hører under danske myndigheder. Justitsministeriet arbejder således på at opdatere lovgivning på justitsområdet og drøfter løbende med de færøske og grønlandske myndigheder, hvilke lovgivningssager for henholdsvis Færøerne og Grønland der skal prioriteres på Justitsministeriets område.

I 2017 blev der gennemført en række lovinitiativer for Færøerne, fx lov om offentlighed i forvaltningen for sager om færøske anliggender og lov om behandling af personoplysninger for rigsmyndighedernes behandling af oplysninger på Færøerne. I 2018 arbejdes der videre med bl.a. udkast til en ny retsplejelov for Færøerne, samt udkast til kongelige anordninger om ikrafttræden af straffuldbrydelsesloven og politiloven for Færøerne.

For Grønland er der i 2017 bl.a. gennemført regler om telefonforkyndelse, revision af regler om magtanvendelse i de

grønlandske anstalter og ikrafttræden af tilholdsloven. Fremadrettede lovinitiativer vedrører bl.a., at arve- og skiftelovgivning samt DNA-profilregisterloven sættes i kraft for Grønland. Kriminalloven og retsplejeloven for Grønland skal ændres med henblik på at muliggøre overførsel af forvaringsdømte, der er anbragt i Herstedvester Fængsel, til den nye anstalt i Nuuk, hvis de ønsker det.

Regeringen har afsat 10 mio. kr. årligt i perioden 2018-2021 til en justitspulje for Grønland. Udmøntningen af midlerne vil ske på baggrund af drøftelser med Naalakkersuisut.

Politi

Færøernes Politi og Grønlands Politi udgør hver for sig én samlet politikreds og er en del af dansk politi. Politiet varetager politi- og anklagermæssige opgaver samt en række opgaver på vegne af andre rigsmyndigheder. Politiet er desuden ansvarligt for eftersøgning og redning til lands og i Grønland tillige mindre eftersøgnings- og søredningsoperationer i lokale farvandsområder. Endvidere har politiet det overordnede ansvar for koordinationen af den samlede indsats ved alle ulykker og katastrofer.

Rigspolitiet har i 2017 foretaget et eftersyn af økonomien i Grønlands Politi, som på den baggrund er blevet tilført yderligere ca. 4 mio. kr. årligt fra 2018. Der er endvidere afsat midler til forbedring af politiets mobiltelefoni samt til at ansætte en forebyggelsesmedarbejder på det kriminalpræventive område og til indkøb af nye anlæg til videoafhøring.

4.7 Finansiell regulering og tilsyn

Finansiell regulering og tilsyn er riganliggende. Reguleringen på områderne har – i sammenhæng med den førte økonomiske politik på Færøerne og i Grønland – stor betydning for den finansielle stabilitet. De færøske og grønlandske bankmarkeder er bl.a. karakteriseret ved, at der er færre institutter end i Danmark, at flere institutter har forholdsvis store markedsandele, samt at en række institutter er store i forhold til Færøernes og Grønlands økonomi.

Reglerne om kapitalkrav (fra CRR-forordningen og CRD IV-direktivet) trådte i kraft på Færøerne den 1. juli 2015 og i Grønland den 1. januar 2016. Finanstilsynet udpegede den 30. november 2015 BankNordik, Eik Banki (nu Betri Banki) og Norðoya Sparikassi som systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI'er) på Færøerne. Pr. 1. januar 2016 trådte et kapitalkrav, fastsat af erhvervsministeren, i kraft for de udpegede SIFI'er på Færøerne. Finanstilsynet udpegede den 25. april 2017 Grønlandsbanken som SIFI i Grønland, hvor erhvervsministeren har fastsat et kapitalkrav fra 2018.

Regler svarende til EU-reglerne om krisehåndtering af banker mv. er trådt i kraft på Færøerne den 1. januar 2018 og forventes at træde i kraft i Grønland ultimo 2018.

Det systemiske risikoråd henstillede i april 2018 til, at den generelle systemiske buffersats på Færøerne øges til 2 pct. fra 1. januar 2019 og til 3 pct. fra 1. januar 2020.

4.8 Afdækning af grænsehindre og hindringer inden for rigsfællesskabet

Regeringen har i samarbejde med de færøske og grønlandske myndigheder identificeret såvel grænsehindre inden for rigsfællesskabet som nordiske grænsehindre og udarbejdet en oversigt herover. I forbindelse med arbejdet er der bl.a. udarbejdet en rapport om kortlægning af pensionsreglerne inden for rigsfællesskabet.

Hindringer inden for rigsfællesskabet kan være områder, hvor en forskellig retstilstand i de enkelte rigsdeler kan skabe uhensigtsmæssigheder eller hindringer, fx ved flytning mellem rigsdelerne. Ved visse hindringer kan der være behov for at arbejde for at ændre retstilstanden, mens en forskellig retstilstand på andre områder kan være velbegrundet.

Flere af de identificerede grænsehindre er løst. Det forventes, at yderligere grænsehindre løses i 2018. For de resterende grænsehindre, der ønskes løst, er der indledt dialog mellem de relevante myndigheder i Danmark, Færøerne og Grønland, og igangsat eller færdiggjort undersøgende arbejde.

4.9 Kontinentalsokkelprojektet

Kongeriget har indleveret videnskabelig dokumentation til Kommissionen for Kontinentalsokkens Grænser (CLCS) for fem krav på kontinentalsokkel uden for 200 sømil for områder nord og syd for Færøerne samt nord, nordøst og syd for Grønland.

CLCS gav sin anbefaling vedr. kravet nord for Færøerne i 2014. Området overlapper med krav fra Island og Norge, og de tekniske delingsforhandlinger mellem parterne forventes afsluttet i 2018. For de øvrige fire områder forestår formentlig et mere end 10 år langt forhandlingsforløb. Der er i 2017 etableret et fast beredskab til løbende at sikre det optimale tekniske grundlag for disse forhandlingsforløb.

4.10 Forsknings samarbejde

Forum for Arktisk Forskning har eksisteret siden 2013, hvor Uddannelses- og Forskningsministeriet nedsatte forummet med deltagelse af centrale forskningsaktører i rigsfællesskabet. Færøernes landsstyre og Naalakkersuisut indgår som observatører.

I regi af Forum for Arktisk Forskning blev der i 2017 lavet en fælles satsning på den store årlige arktiske konference Arctic Circle i Island med henblik på at synliggøre og promovere rigsfællesskabets arktiske forskning til et internationalt publikum. I første halvdel af 2018 afleverede Forum for Arktisk Forskning sin fjerde årlige redegørelse til uddannelses- og forskningsministeren med anbefalinger til rigsfællesskabets arktiske forskning.

Den 23. maj 2018 træder aftalen om styrkelse af det internationale arktiske videnskabelige samarbejde under Arktisk Råd formelt i kraft. Aftalen blev tiltrådt og underskrevet af udenrigsministrene fra de arktiske nationer i maj 2017. Aftalens primære fokus er, at hvert medlemsland forpligter sig til at facilitere forskningssamarbejde inden for eksisterende nationale rammer.

I 2016 lancerede uddannelses- og forskningsministeren en ny strategi for forskning og uddannelse vedr. Arktis. Strategien er en del af udmøntningen af Kongerigets Arktisk Strategi 2011-2020 og rummer forslag til konkrete initiativer, der skal styrke den danske forskning i Arktis. Initiativerne i denne strategi er nu ved at blive implementeret.

4.11 Undervisning om Færøerne og Grønland i de danske skoler mv.

På undervisningsområdet er der inden for de gymnasiale uddannelser samarbejdsaftaler mellem Undervisningsministeriet og hhv. de færøske og grønlandske myndigheder.

Undervisningsministeriet har taget en række initiativer, der understøtter undervisning i emner om færøske og grønlandske forhold og derved også udbreder kendskabet til rigsfællesskabet. Det drejer sig bl.a. om særlige temasider på Danmarks Læringsportal, EMU.dk. Temasiderne dækker grundskoleområdet og de gymnasiale uddannelser. Her findes inspirationsmaterialer og generelle informationer om rigsfællesskabet og fokus specifikt på Færøerne og Grønland. På grundskole- og gymnasieområderne er der endvidere udviklet undervisningsforløb og læringsaktiviteter om rigsfællesskabets historie og udvikling. For at kunne understøtte

undervisningen bedre, er der i forbindelse med finansloven for 2018 afsat 0,5 mio. kr. til en spørgeskemaundersøgelse blandt unge i Danmark om deres kendskab til Grønland. Undersøgelsen gennemføres i efteråret 2018.

Hermed slutter redegørelsen.
